

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úvod

Slovenská republika počnúc rokom 2000 začala výraznejšie riešiť medzinárodné záväzky¹ v ľudsko-právnej oblasti. Vláda SR prijala prvý Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie na roky 2000-2001, po ňom následne pokračovali ďalšie Akčné plány. Ministerstvo školstva SR sa už vtedy významným spôsobom podieľalo na realizácii zadaných úloh².

V roku 1994 Valné zhromaždenie Organizácie spojených národov (ďalej len „OSN“) rezolúciou č. 49/184 vyhlásilo Dekádu výchovy k ľudským právam na obdobie 1995 – 2004, pričom bola povinnosť členských štátov OSN pripraviť národné plány v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam ako celospoločenského plánu na ochranu a rešpektovanie ľudských práv pre každého občana krajiny, teda nástroja na dosiahnutie demokracie, právnej spoločnosti atď. (následne v OSN boli prijaté ďalšie dokumenty), tzn. celospoločenský plán za účasti všetkých zainteresovaných rezortov ako aj občianskej spoločnosti. SR do roku 2004 takýto plán nemala, tak sa stalo, že uznesením vlády SR č. 446/2004 bodu C. 13 bolo uložené ministrom školstva v spolupráci so ŠPÚ vypracovať Národný plán výchovy k ľudským právam.

Na základe dovtedajších skúseností a poznatkov ŠPÚ v spolupráci s Oddelením výchovy a vzdelávania rómskych komúní MŠ SR vypracovali „Národný plán výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014“ (ďalej len „PVLP“)³, schválený na 2. operatívnej porade ministra školstva dňa 8.2.2005.

Za Slovenskú republiku **len rezort školstva** sa zaoberal výchovou k ľudským právam, t.j. vypracoval a cieľavedome prostredníctvom regionálneho školstva realizoval PVLP. Tento plán je doteraz v rámci OSN vnímaný ako celoštátny akčný plán výchovy k ľudským právam za SR. V súčasnosti OSN eviduje devätnásť (19) štátnych akčných plánov pre výchovu k ľudským právam – vrátane PVLP SR – a štrnásť (14) akčných plánov ochrany a podpory ľudských práv, ktoré obsahujú osobitnú časť o výchove a vzdelávaní k ľudským právam.⁴

Tento plán bol reálne zostavený podľa kompetencií ministerstva a jeho priamoriadených organizácií s cieľom za 10 rokov inštitucionálne zabezpečiť výchovu a vzdelávanie k ľudským právam v regionálnom školstve, vrátane spätnej väzby jeho realizácie s prepojením na monitorovanie. Úlohy boli zamerané na tieto základné okruhy riešenia s ich vnútornými väzbami: legislatíva, obsahové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu, ďalšie vzdelávanie pedagogických

¹ Podrobnejšie uvedené v materiáloch:

http://www.minedu.sk/data/files/218_01_20050407_narodny_plan_vychovy_2005_2014.pdf a v Celoštátnej stratégii na ochranu a podporu ľudských práv v SR

<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24253>

² Príloha č. 1 Národného plánu výchovy k ľudským právam na roky 2005-2014

³ V roku 2011 rozhodnutím p. ministra zmena názvu z „Národného plánu výchovy a k ľudským právam na roky 2005 – 2014“ na „Plán výchovy k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005-2014“

⁴ Pozri:

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/WPHRE/FirstPhase/Pages/NationalActionsPlans.aspx>,

zamestnancov, vydávanie metodických materiálov a učebných textov a ďalšie súvisiace činnosti.

Za realizáciu PVLP bolo zodpovedné MŠVVaŠ SR - SRŠ v spolupráci s jeho priamoriadenými organizáciami. V oblasti regionálneho školstva to boli hlavne Štátny pedagogický ústav ako gestor, Štátny inštitút odborného vzdelávania, Metodicko-pedagogické centrum, Centrum vedecko-technických informácií, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a Štátna školská inšpekcia.

Súčasťou PVLP bola aj finančná kalkulácia na rok 2005 s prognózou do roku 2014. V roku 2005 boli plánované finančné prostriedky na realizáciu PVLP z MŠ SR 2 500 000,- Sk a z rozpočtov PRO MŠ SR 419 800,- Sk. Skutočné čerpanie finančných prostriedkov v roku 2005 bolo v celkovej sume 2 865 949,20 Sk z toho z MŠ SR rozpočtovým opatrením v sume 2 486 795,50 Sk a z PRO v sume 379 153,70 Sk. Od roku 2006 a na ďalšie roky bola kalkulácia na cca 3,5 mil. Sk, ktoré sa však nenaplnili. V roku 2006 bolo čerpanie na úrovni roku 2005, ale v nasledujúcich rokoch boli postupne finančné prostriedky na PVLP znižované. V roku 2010 neboli na realizáciu PVLP poskytnuté žiadne finančné prostriedky. Od roku 2011 sa každoročne podarilo udržať a rozpočtovým opatrením poskytnúť finančné prostriedky v sume cca 20 000,- EUR pre ÚIPŠ/CVTI na realizáciu **Monitorovacieho a hodnotiaceho systému rozsahu a kvality výučby k ľudským právam ako najdôležitejšieho nástroja spätnej väzby.**

Na základe požiadavky každý rok aktualizovať úlohy z dôvodu vládou SR schváleného ďalšieho akčného plánu sa do roku 2009 každoročne začiatkom roka uskutočnilo na MŠ SR pracovné rokovanie, kde sa stanovili aktuálne a prioritné úlohy MŠ SR a prerozdeľovali sa účelové finančné prostriedky na ich plnenie. V roku 2005 napríklad išlo o Koncepciu migračnej politiky SR, podľa uznesenia vlády SR č. 11/2005 bodu B.2. mali rezorty rozpracovať koncepciu na podmienky príslušných rezortov v časovom, vecnom a finančnom plnení. MŠ SR ju rozpracovalo ako doplnok k už schválenému PVLP; ďalej Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách (UV SR č. 635/2005), atď.

V rokoch 2008 a 2009 prijatím zákonov⁵ v rámci obsahovej transformácie regionálneho školstva a realizáciou rôznych národných projektov z ESF z OP Vzdelávanie nastala výrazná zmena. Na jednej strane sme systémovo zakomponovali problematiku ľudských práv do príslušných zákonov, obsahovo do štátnych vzdelávacích programov, schválením akreditácií vzdelávacích programov v rámci kontinuálneho vzdelávania, ale na druhej strane vzhľadom na rôzne zmeny už nebolo možné aktuálne a pružne reagovať na potreby praxe.

1. Sekcia regionálneho školstva

1. Systémové riešenie v zákonoch platných od roku 2008 - podklady za MŠVVaŠ SR – SRŠ do Analýzy súčasného stavu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v regionálnom školstve po realizácii Plánu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005 – 2014

V rámci obsahovej transformácie regionálneho školstva **prijatie zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

---

⁵ 245/2008 Z. z. a 317/2009 Z. z.

v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. septembra 2008, ktorý vo vzťahu k problematike ľudských práv obsahuje:

§ 3 Princípy výchovy a vzdelávania - Výchova a vzdelávanie podľa tohto zákona sú založené na princípoch ....

- c) rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie,
- d) zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie,
- e) rovnocennosti a neoddeliteľnosti výchovy a vzdelávania vo výchovno-vzdelávacom procese,
- g) výchovného poradenstva,
- h) slobodnej voľby vzdelávania s prihliadnutím na očakávania a predpoklady detí a žiakov v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy,
- j) prípravy na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,
- m) posilnenia výchovnej stránky výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom všetkých vyučovacích predmetov, ale aj špecifickými výchovnými zamestnaniami zameranými na rozvoj citov a emócií, motivácie a záujmov, socializácie a komunikácie, na sebakontrolu a sebariadenie, na mravné hodnoty a tvorivosť,
- n) vyváženého rozvoja všetkých stránok osobnosti dieťaťa a žiaka v školskom vzdelávaní,
- o) zákazu poskytovania alebo sprístupňovania informácií alebo zneužívania informačných prostriedkov, ktoré by mohli viesť k narušovaniu mravnosti alebo k podnecovaniu k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti alebo k ďalším formám intolerancie,
- r) zákazu používania všetkých foriem telesných trestov a sankcií vo výchove a vzdelávaní.

§ 4 Ciele výchovy a vzdelávania -

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť dieťaťu alebo žiakovi

- a) získať vzdelanie podľa tohto zákona,
- b) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti, a kompetencie v oblasti technických prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,
- e) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi na praktických cvičeniach v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo s aktuálnymi požiadavkami na trhu práce,
- f) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- g) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- h) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,
- i) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,
- j) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane

---

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 3

zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všel'udské etické hodnoty,
k) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

§6 (ŠVP) a § 7(Škvp)

Štátny vzdelávací program je záväzný dokument, ktorý stanovuje všeobecné ciele vzdelávania a kľúčové kompetencie, ku ktorým má vzdelávanie smerovať. Ciele vzdelávania sú postavené tak, aby sa zabezpečil vyvážený rozvoj osobnosti žiakov. Štátny vzdelávací program vymedzuje aj rámcový obsah vzdelávania. Je východiskom pre tvorbu školského vzdelávacieho programu, v ktorom sa zohľadňujú aj špecifické podmienky a potreby regiónu. Školský vzdelávací program je základným dokumentom školy, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v školách.

§ 12 Výchovno-vzdelávací jazyk

- (1) Výchovno-vzdelávacím jazykom podľa tohto zákona je vyučovací jazyk a výchovný jazyk.
- (2) Vyučovacím jazykom v školách a výchovným jazykom v školských zariadeniach je štátny jazyk,⁶ ak tento zákon neustanovuje inak.
- (3) Deťom a žiakom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku za podmienok ustanovených týmto zákonom. Súčasťou výchovy a vzdelávania v základných školách a stredných školách s iným vyučovacím jazykom, ako je štátny jazyk, je aj povinný vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie.
- (4) Nepočujúcim deťom a žiakom sa zaručuje aj právo na výchovu a vzdelávanie v posunkovej reči nepočujúcich.⁷
- (5) Podľa odseku 3 sa pre deti a žiakov občanov patriacim k národnostným menšinám výchova a vzdelávanie zaručuje
  - a) v školách a v triedach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny,
  - b) v školách a v triedach, v ktorých je jedným z vyučovacích predmetov jazyk národnostnej menšiny a vyučovacím jazykom ostatných vyučovacích predmetov je štátny jazyk; v týchto školách a v triedach sa môžu niektoré predmety vyučovať v jazyku národnostnej menšiny, najmä výtvarná výchova, hudobná výchova, telesná výchova,
  - c) v školských zariadeniach, v ktorých sa výchova uskutočňuje v jazyku národnostnej menšiny.

Vzhľadom k medzinárodným záväzkom SR ako aj k neustálemu upozorňovaniu SR zo strany medzinárodných organizácií na údajnú diskrimináciu a segregáciu SR vo vzdelávaní rómskych detí a žiakov MŠVVaŠ SR okrem iných legislatívnych úprav pripravilo návrh novely tohto zákona, ktorý NR SR dňa 30.6.2015 schválila a je publikovaný v zbierke zákonov pod číslom 188/2015 Z. z. Zámer je ďalšími legislatívnymi opatreniami v oblasti segregácie a diskriminácie dosiahnuť takú aplikáciu školského zákona, ktorý nedovoľuje zamieňať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby na základe zdravotného znevýhodnenia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vyplývajúcimi výlučne zo sociálne znevýhodneného prostredia. Dôvodom je, že vývin dieťaťa v sociálne znevýhodnenom

⁶ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z.z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁷ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 149/1995 Z.z. o posunkovej reči nepočujúcich osôb.

prostredí neznamená automaticky aj zdravotné znevýhodnenie, ktoré je určujúce pri zaradení dieťaťa alebo žiaka do špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy. To znamená, zlepšenie situácie vo vzdelávaní žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorých výraznú časť tvoria deti z marginalizovaných rómskych komunít.

Zmeny v školskom zákone

1. V právnej norme sa priamo ustanovilo, že dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijaté do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy. V praxi to znamená, že dôvodom na zaradenie do špeciálnej školy nemôže byť iba pôvod zo sociálne znevýhodneného prostredia.
2. V zákone sa explicitne a priamo ustanovuje zaraďovanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do tried s ostatnými deťmi a žiakmi. Toto opatrenie jednoznačne zabraňuje segregácii.
3. Novela upravuje fungovanie špecializovanej triedy – tá slúži na to, aby sa v nej žiaci, ktorí by nezvládli vzdelávanie v príslušnom ročníku, „doučili“ a „dobešli“ chýbajúce vedomosti. Do tejto triedy sa zaraďujú žiaci na návrh triedneho učiteľa, po vyjadrení výchovného poradcu a so súhlasom rodiča (zákonného zástupcu) na maximálne 1 rok.
4. Zmeny sa týkajú aj poskytovania príspevku na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Dostanú ho iba žiaci zo SZP, ktorí budú zaradení v „bežnej triede“.
5. Sprísňuje sa kontrolný mechanizmus štátu nad činnosťou školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, ako aj umožnenie relevantným subjektom prehodnotiť diagnostické postupy a návrhy na zaradenie dieťaťa alebo žiaka do konkrétnej formy vzdelávania a výchovy. Umožňuje sa Štátnej školskej inšpekcii považovať za závažný nedostatok v činnosti špeciálneho výchovného zariadenia alebo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie aj napríklad vykonávanie nesprávnej diagnostiky, čo je nevyhnutné pre správne zaradenie dieťaťa na vzdelávanie podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Hlavne

§ 107

Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

- (1) *Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa v školách uskutočňuje podľa individuálnych podmienok. Individuálnymi podmienkami sú*
  - a) úprava organizácie výchovy a vzdelávania,
  - b) úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje alebo
  - c) uplatnenie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.
- (2) *Dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijaté do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy.*
- (3) *Deti zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia sa zaraďujú do triedy materskej školy, triedy základnej školy alebo do triedy strednej školy spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi. To neplatí, ak ide o zaradenie žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorý je zaradený*

- a) do nultého ročníka základnej školy s informovaným súhlasom zákonného zástupcu alebo
  - b) do špecializovanej triedy podľa § 29 ods. 11.
- (4) Ministerstvo školstva môže poskytnúť zriaďovateľovi školy podľa § 27 ods. 2 písm. b) príspevok na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len „príspevok na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“). Príspevok na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa poskytuje podľa počtu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí nie sú vzdelávaní v špeciálnej triede alebo formou školskej integrácie, na úhradu nákladov na
- a) mzdu alebo plat asistenta učiteľa pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia vrátane poistného na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie, príspevku na starobné dôchodkové sporenie a príspevku na doplnkové dôchodkové sporenie,
  - b) vybavenie didaktickou technikou a učebnými pomôckami,
  - c) účasť žiakov na aktivitách podľa § 30 ods. 7,
  - d) výchovu a vzdelávanie žiakov v špecializovaných triedach,
  - e) zabránenie prenosu nákazy prenosného ochorenia,
  - f) príplatok⁶¹⁾ za prácu so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia.
- (5) Výšku príspevku na žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia určuje a zverejňuje ministerstvo školstva na svojom webovom sídle.“.
- Poznámka pod čiarou k odkazu 61 znie:
- „61) § 14d zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení zákona č. 390/2011 Z. z.“.

§ 144 Práva a povinnosti dieťaťa, žiaka a jeho zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia

- (1) Dieťa alebo žiak má právo na
- a) rovnoprávny prístup ku vzdelávaniu,
  - b) bezplatné vzdelanie v základných školách a v stredných školách,
  - c) bezplatné vzdelanie pre päťročné deti pred začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky v materských školách,
  - d) vzdelanie v štátnom jazyku a materinskom jazyku v rozsahu ustanovenom týmto zákonom,
  - e) individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav v rozsahu ustanovenom týmto zákonom,
  - f) bezplatné zapožičiavanie učebníc a učebných textov na povinné vyučovacie predmety,
  - g) úctu k jeho vierovyznaniu, svetonázoru, národnostnej a etnickej príslušnosti,
  - h) poskytovanie poradenstva a služieb spojených s výchovou a vzdelávaním,
  - i) výchovu a vzdelávanie v bezpečnom a hygienicky vyhovujúcom prostredí,
  - j) organizáciu výchovy a vzdelávania primeranú jeho veku, schopnostiam, záujmom, zdravotnému stavu a v súlade so zásadami psychohygieny,
  - k) úctu k svojej osobe a na zabezpečenie ochrany proti fyzickému, psychickému a sexuálnemu násiliu,
  - l) na slobodnú voľbu voliteľných a nepovinných predmetov v súlade so svojimi možnosťami, záujmami a záľubami v rozsahu ustanovenom vzdelávacím programom,
  - m) na informácie týkajúce sa jeho osoby a jeho výchovno-vzdelávacích výsledkov,
  - n) na individuálne vzdelávanie za podmienok ustanovených týmto zákonom,
  - o) náhradu škody, ktorá mu vznikla pri výchove a vzdelávaní alebo v priamej súvislosti s nimi; toto ustanovenie sa nevzťahuje na škodu podľa osobitného predpisu.

- (2) Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo na výchovu a vzdelávanie s využitím špecifických foriem a metód, ktoré zodpovedajú jeho potrebám, a na vytvorenie nevyhnutných podmienok, ktoré túto výchovu a vzdelávanie umožňujú.
- (3) Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo používať pri výchove a vzdelávaní špeciálne učebnice a špeciálne didaktické a kompenzačné pomôcky; nepočujúcim deťom a žiakom sa zabezpečuje právo na vzdelávanie s použitím posunkovej reči nepočujúcich ako ich prirodzeného komunikačného prostriedku; nevidiacim deťom a žiakom sa zabezpečuje právo na výchovu a vzdelávanie s použitím Braillovho písma; deťom a žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou sa zabezpečuje právo na výchovu a vzdelávanie prostredníctvom náhradných spôsobov dorozumievania.
- (4) Dieťa alebo žiak je povinný
- a) neobmedzovať svojím konaním práva ostatných osôb zúčastňujúcich sa výchovy a vzdelávania,
  - b) dodržiavať školský poriadok školy a ďalšie vnútorné predpisy školy alebo školského zariadenia,
  - c) chrániť pred poškodením majetok školy alebo školského zariadenia a majetok, ktorý škola alebo školské zariadenie využíva na výchovu a vzdelávanie,
  - d) chrániť pred poškodením učebnice, učebné texty a učebné pomôcky, ktoré im boli bezplatne zapožičané,
  - e) pravidelne sa zúčastňovať na výchove a vzdelávaní a riadne sa vzdelávať, ak tento zákon neustanovuje inak,
  - f) konať tak, aby neohrozil svoje zdravie a bezpečnosť, ako aj zdravie a bezpečnosť ďalších osôb zúčastňujúcich sa na výchove a vzdelávaní,
  - g) ctíť si ľudskú dôstojnosť svojich spolužiakov a zamestnancov školy alebo školského zariadenia,
  - h) rešpektovať pokyny zamestnancov školy alebo školského zariadenia, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, vnútornými predpismi školy a dobrými mravmi.
- (5) Zákonný zástupca má právo vybrať pre svoje dieťa školu alebo školské zariadenie, ktoré poskytuje výchovu a vzdelávanie podľa tohto zákona, zodpovedajúce schopnostiam, zdravotnému stavu, záujmom a záľubám dieťaťa, jeho vierovyznaniu, svetonázoru, národnosti a etnickej príslušnosti; právo na slobodnú voľbu školy alebo školského zariadenia možno uplatňovať v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy.
- (6) Zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka alebo zástupca zariadenia má právo
- a) žiadať, aby sa v rámci výchovy a vzdelávania v škole alebo v školskom zariadení poskytovali deťom a žiakom informácie a vedomosti vecne a mnohostranne v súlade so súčasným poznaním sveta a v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona,
  - b) oboznámiť sa s výchovno-vzdelávacím programom školy alebo školského zariadenia a školským poriadkom,
  - c) byť informovaný o výchovno-vzdelávacích výsledkoch svojho dieťaťa,
  - d) na poskytnutie poradenských služieb vo výchove a vzdelávaní svojho dieťaťa,
  - e) zúčastňovať sa výchovy a vzdelávania po predchádzajúcom súhlase riaditeľa školy alebo školského zariadenia,
  - f) vyjadrovať sa k výchovno-vzdelávaciemu programu školy alebo školského zariadenia prostredníctvom orgánov školskej samosprávy,
  - g) byť prítomný na komisionálnom preskúšaní svojho dieťaťa po predchádzajúcom

súhlase riaditeľa školy.

- (7) Zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka alebo zástupca zariadenia je povinný
- vytvoriť pre dieťa podmienky na prípravu na výchovu a vzdelávanie v škole a na plnenie školských povinností,
  - dodržiavať podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu svojho dieťaťa určené školským poriadkom,
  - dbať na sociálne a kultúrne zázemie dieťaťa a rešpektovať jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby,
  - informovať školu alebo školské zariadenie o zmene zdravotnej spôsobilosti jeho dieťaťa, jeho zdravotných problémoch alebo iných závažných skutočnostiach, ktoré by mohli mať vplyv na priebeh výchovy a vzdelávania,
  - nahradiť škodu, ktorú žiak úmyselne zaviniť.
- (8) Zákonný zástupca dieťaťa alebo zástupca zariadenia je povinný prihlásiť dieťa na plnenie povinnej školskej dochádzky a dbať o to, aby dieťa dochádzalo do školy pravidelne a včas, ak mu nezabezpečí inú formu vzdelávania podľa tohto zákona; dôvody neprítomnosti dieťaťa na výchove a vzdelávaní doloží dokladmi v súlade so školským poriadkom.
- (9) Ak sa dieťa alebo žiak nemôže zúčastniť na výchove a vzdelávaní v škole alebo v školskom zariadení, jeho zákonný zástupca alebo zástupca zariadenia je povinný oznámiť škole alebo školskému zariadeniu bez zbytočného odkladu príčinu jeho neprítomnosti. Za dôvod ospravedlniteľnej neprítomnosti dieťaťa alebo žiaka sa uznáva najmä choroba, prípadne lekárom nariadený zákaz dochádzky do školy, mimoriadne nepriaznivé poveternostné podmienky alebo náhle prerušenie premávky hromadných dopravných prostriedkov, mimoriadne udalosti v rodine alebo účasť dieťaťa alebo žiaka na súťažiach.
- (10) Neprítomnosť maloletého dieťaťa alebo žiaka, ktorá trvá najviac tri po sebe nasledujúce vyučovacie dni, ospravedľňuje jeho zákonný zástupca alebo zástupca zariadenia; vo výnimočných a osobitne odôvodnených prípadoch škola môže vyžadovať lekárske potvrdenie o chorobe dieťaťa alebo žiaka alebo iný doklad potvrdzujúci odôvodnenosť jeho neprítomnosti. Ak neprítomnosť dieťaťa alebo žiaka z dôvodu ochorenia trvá dlhšie ako tri po sebe nasledujúce vyučovacie dni, predloží dieťa, žiak, jeho zákonný zástupca alebo zástupca zariadenia potvrdenie od lekára.
- (11) Plnoletý žiak sa ospravedľňuje sám spôsobom uvedeným v odsekoch 8 až 10.
- (12) Ustanovenia v odsekoch 1 až 11 sa vzťahujú na osoby vo výkone väzby a osoby vo výkone trestu odňatia slobody primerane tak, aby sa ich vzdelávanie zabezpečovalo v súlade s osobitnými predpismi.

§ 145

- (1) Práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú rovnako každému uchádzačovi, dieťaťu, žiakovi a poslucháčovi v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanovenou osobitným predpisom⁸.
- (2) Výkon práv a povinností vyplývajúcich z tohto zákona musí byť v súlade s dobrými mravmi. Nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého uchádzača, dieťaťa, žiaka alebo poslucháča. Uchádzač, dieťa, žiak a poslucháč nesmie byť v súvislosti s výkonom svojich práv postihovaný za to, že podá na iného uchádzača, dieťa, žiaka, poslucháča a pedagogického zamestnanca alebo iného zamestnanca školy sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania.

---

⁸ Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

- (3) Uchádzač, dieťa, žiak a poslucháč, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté v dôsledku nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania, môže sa domáhať právnej ochrany na súde podľa osobitného predpisu.
- (4) Škola alebo školské zariadenie podľa tohto zákona nesmie uchádzača, dieťa, žiaka a poslucháča postihovať alebo znevýhodňovať preto, že uplatňuje svoje práva podľa tohto zákona.
- (5) Zamestnávateľ, ktorý je materskou školou, základnou školou, základnou umeleckou školou, strednou školou, školou pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, jazykovou školou alebo školským zariadením, je v pracovnoprávných vzťahoch povinný zaobchádzať s pedagogickými zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom.

§ 146 Vzdelávanie cudzincov

- (1) Cudzinci sú na účely tohto zákona deti
  - a) osôb, ktoré sú občanmi iného štátu alebo osôb bez štátnej príslušnosti, s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky,
  - b) žiadateľov o udelenie azylu na území Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu,
  - c) Slovákov žijúcich v zahraničí,
  - d) ako žiadatelia o azyl alebo o doplnkovú ochranu podľa osobitného predpisu,
  - e) ako cudzinci, ktorí sa nachádzajú na území Slovenskej republiky bez sprievodu zákonného zástupcu.
- (2) Deťom cudzincov s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky a deťom žiadateľov o udelenie azylu a Slovákov žijúcich v zahraničí sa poskytuje výchova a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie v školách podľa tohto zákona za tých istých podmienok ako občanom Slovenskej republiky.
- (3) Pre deti cudzincov sa na odstránenie jazykových bariér organizujú základné a rozširujúce jazykové kurzy štátneho jazyka.
- (4) Deti žiadateľov o udelenie azylu, deti azylantov, deti cudzincov, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, zaraďuje do príslušného ročníka riaditeľ školy po zistení úrovne ich doterajšieho vzdelania a ovládania štátneho jazyka najneskôr do troch mesiacov od začatia konania o udelenie azylu, deti odídencom najneskôr do troch mesiacov od začatia konania o poskytnutie dočasného útočiska. Z dôvodu nedostatočného ovládania štátneho jazyka možno dieťa podmiennečne zaradiť do príslušného ročníka podľa veku, a to najviac na jeden školský rok.
- (5) Pre deti žiadateľov o udelenie azylu v azylových zariadeniach, ktorých školská dochádzka podľa tohto zákona je povinná, kurzy základov slovenského jazyka odborne a finančne zabezpečuje ministerstvo vnútra.
- (6) Jazykové kurzy pre deti cudzincov môže organizovať aj iná právnická osoba alebo fyzická osoba po získaní akreditácie.
- (7) Pre deti cudzincov s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky možno zriaďovať iné ako štátne školy a zabezpečovať výchovu a vzdelávanie aj v inom ako štátnom jazyku za finančnú úhradu.
- (8) Odseky 2 až 7 sa primerane vzťahujú na osoby, ktoré majú priznané postavenie osoby podľa odseku 1.
- (9) Vzdelávanie pedagogických zamestnancov, ktorí vzdelávajú deti cudzincov podľa odseku 1, odborne, organizačne, metodicky a finančne zabezpečuje ministerstvo školstva.

§ 151 Ďalšie podmienky výchovy a vzdelávania

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 9

- (1) Školy a školské zariadenia podľa tohto zákona môžu vykonávať podnikateľskú činnosť. Táto činnosť nesmie byť v rozpore s plnením ich poslania.
- (2) V školách a v školských zariadeniach sa zakazuje činnosť politických strán a politických hnutí a ich propagácia.
- (3) V školách a v školských zariadeniach sa nepovoľuje reklama, ktorá je v rozpore s princípmi a obsahom výchovy a vzdelávania alebo ďalšími negatívnymi činnosťami spojenými s výchovou a vzdelávaním, reklama a predaj výrobkov ohrozujúcich zdravie, psychický alebo morálny vývin detí a žiakov.
- (4) V školách a v školských zariadeniach sa zakazuje poskytovanie alebo sprístupňovanie informácií alebo zneužívanie informačných prostriedkov, ktoré by mohlo viesť k narušeniu mravnosti.

§ 152 **Bezpečnosť a ochrana zdravia vo výchove a vzdelávaní**

Školy a školské zariadenia sú pri výchove a vzdelávaní, pri činnostiach priamo súvisiacich s výchovou a vzdelávaním a pri poskytovaní služieb povinné

- a) prihliadať na základné fyziologické potreby detí a žiakov,
- b) vytvárať podmienky na zdravý vývin detí a žiakov a na predchádzanie sociálno-patologickým javom,
- c) zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia detí a žiakov,
- d) poskytnúť nevyhnutné informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí a žiakov,
- e) viesť evidenciu školských úrazov detí a žiakov, ku ktorým prišlo počas výchovno-vzdelávacieho procesu a pri činnostiach organizovaných školou; pri vzniku školského úrazu vyhotoviť záznam o školskom úraze.

§ 153 **Školský poriadok**

- (1) Riaditeľ školy alebo školského zariadenia vydá školský poriadok po prerokovaní s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogickej rade. Školský poriadok upravuje najmä podrobnosti o
  - a) výkone práv a povinností detí, žiakov a ich zákonných zástupcov v škole alebo v školskom zariadení, pravidlá vzájomných vzťahov a vzťahov s pedagogickými zamestnancami a ďalšími zamestnancami školy,
  - b) prevádzke a vnútornom režime školy alebo školského zariadenia,
  - c) podmienkach na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí a žiakov a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím,
  - d) podmienkach nakladania s majetkom, ktorý škola alebo školské zariadenie spravuje, ak tak rozhodne zriaďovateľ.
- (2) Deťom a žiakom sa so súhlasom riaditeľa školy alebo školského zariadenia umožňuje účasť na súťažiach.
- (3) Školský poriadok zverejní riaditeľ na verejne prístupnom mieste v škole alebo v školskom zariadení preukázateľným spôsobom s ním oboznámi zamestnancov, detí a žiakov a informuje o jeho vydaní a obsahu zákonných zástupcov detí a žiakov.

Poznámka: Podľa vyhlášky o základnej škole sú zadefinované **pravidlá správania** sa žiaka ZŠ.

Ďalšia zmena novelou č. 188/2015 Z. z. o evidencii porušovania práv detí

§ 157 **Registrácia detí, žiakov a poslucháčov**

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 10

Centrálny register

- (1) Centrálny register je zoznam osobných údajov o deťoch, žiakoch a poslucháčoch, ktorí sa zúčastňujú na výchovno-vzdelávacom procese v školách, školských zariadeniach a pracoviskách praktického vyučovania, ako aj zoznam osobných údajov o zákonných zástupcoch týchto detí, žiakov a poslucháčov.
- (3) V centrálnom registri sa vedú tieto osobné údaje:
  - a) ak ide o dieťa, žiaka alebo poslucháča,
  22. porušenie práv podľa § 144 ods. 1 písm. k)⁹,

VYHLÁŠKA MŠ SR č. 320/2008 Z.z. o základnej škole v znení vyhlášky č. 224/2011 Z.z. § 20 Pravidlá správania žiaka

- (1) Žiak sa musí v škole správať slušne, dbať na pokyny pedagogických zamestnancov, podľa svojich schopností sa svedomite pripravovať na vyučovanie a dodržiavať školský poriadok. Žiak sa musí správať slušne aj mimo vyučovania, a to aj počas voľných dní a prázdnin tak, aby neporušoval zásady spolunažívania a spoločenské normy správania.
- (2) Žiak musí chodiť do školy pravidelne a včas podľa rozvrhu hodín a zúčastňovať sa na činnostiach, ktoré škola organizuje. Účasť na vyučovaní voliteľných predmetov a záujmovej činnosti je pre prihláseného žiaka povinná.
- (3) Žiak musí byť v škole vhodne, čisto a bez výstredností oblečený a upravený.
- (4) Žiak musí chrániť učebnice a školské potreby, udržiavať v poriadku a v čistote svoje miesto, triedu a ostatné školské priestory, chrániť majetok pred poškodením; nosiť do školy učebnice a školské potreby podľa rozvrhu hodín a pokynov pedagogických zamestnancov.
- (5) Pred skončením vyučovania žiak nesmie bez dovoľenia vychádzať zo školskej budovy; zdržiavať sa v školských priestoroch v čase mimo vyučovania môže žiak len za podmienok určených školským poriadkom.
- (6) Žiak musí chrániť svoje zdravie a zdravie spolužiakov; žiak nevykonáva činnosti, ktoré sú zdraviu škodlivé, najmä fajčenie, pitie alkoholických nápojov, požívanie zdraviu škodlivých látok.
- (7) Počas vyučovania žiak nesmie používať mobilný telefón. Použiť ho môže iba v odôvodnených prípadoch so súhlasom vyučujúceho, triedneho učiteľa alebo riaditeľa, alebo jeho povereného zástupcu.
- (8) Žiak nesmie nosiť do školy predmety ohrozujúce vlastné zdravie a zdravie spolužiakov a pedagogických zamestnancov.

Prijatie zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. novembra 2009

Druhá časť PEDAGOGICKÝ ZAMESTNANEC A PEDAGOGICKÁ ČINNOSŤ, ODBORNÝ ZAMESTNANEC A ODBORNÁ ČINNOSŤ, PRÁVA A POVINNOSTI PEDAGOGICKÉHO ZAMESTNANCA A ODBORNÉHO ZAMESTNANCA

§ 3 Pedagogický zamestnanec a pedagogická činnosť

- (1) Pedagogický zamestnanec je fyzická osoba, ktorá vykonáva pedagogickú činnosť a je zamestnancom podľa § 1 ods. 2. Pedagogickým zamestnancom je aj vedúci pedagogický

---

⁹ § 144 **Práva a povinnosti dieťaťa, žiaka a jeho zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia** (1) Dieťa alebo žiak má právo na písom.

k) úctu k svojej osobe a na zabezpečenie ochrany proti fyzickému, psychickému a sexuálnemu násiliu,

zamestnanec.

- (2) Pedagogickou činnosťou sa rozumie súbor pracovných činností vykonávaných priamou výchovno-vzdelávacou činnosťou a ostatnými činnosťami s ňou súvisiacimi, ktoré zamestnávateľ⁷⁾ ustanoví v pracovnom poriadku.
- (3) Priamou výchovno-vzdelávacou činnosťou sa rozumie priama vyučovacia činnosť, ktorou sa uskutočňuje školský vzdelávací program alebo program kontinuálneho vzdelávania, a priama výchovná činnosť, ktorou sa uskutočňuje výchovný program, vykonávané pedagogickým zamestnancom.
- (4) Rozsah, v ktorom pedagogický zamestnanec vykonáva priamu vyučovaciu činnosť a priamu výchovnú činnosť (ďalej len "základný úväzok"), a podrobnosti s ním súvisiace ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením vlády Slovenskej republiky. Riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia (ďalej len "riaditeľ") určí týždenný rozsah hodín priamej výchovno-vzdelávacej činnosti pedagogickému zamestnancovi (ďalej len "úväzok") najviac na obdobie školského roka; v zariadeniach s celoročnou prevádzkou alebo nepretržitou prevádzkou riaditeľ určí úväzok pedagogickému zamestnancovi najviac na obdobie kalendárneho roka.
- (5) Hodina priamej výchovno-vzdelávacej činnosti prevyšujúca základný úväzok pedagogického zamestnanca sa považuje za jednu hodinu práce nadčas.
- (6) Týždenný pracovný čas pedagogického zamestnanca tvorí čas, v ktorom pedagogický zamestnanec vykonáva priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť, a čas, v ktorom pedagogický zamestnanec vykonáva ostatné činnosti súvisiace s jeho priamou výchovno-vzdelávacou činnosťou. Riaditeľ môže povoliť pedagogickému zamestnancovi vykonávanie ostatných činností súvisiacich s priamou výchovno-vzdelávacou činnosťou a ďalším vzdelávaním aj mimo pracoviska za podmienok ustanovených v pracovnom poriadku školy alebo školského zariadenia.
- (7) Pedagogický zamestnanec má v súvislosti s výkonom pedagogickej činnosti postavenie chránenej osoby.⁹⁾

⁹⁾ § 139 ods. 1 písm. h) Trestného zákona. 300/2005 Z. z.

§ 139 **Chránená osoba**

(1) Chránenou osobou sa rozumie

a) dieťa,

b) tehotná žena,

c) blízka osoba,

d) odkázaná osoba,

e) osoba vyššieho veku,

f) chorá osoba,

g) osoba požívajúca ochranu podľa medzinárodného práva,

h) verejný činiteľ alebo osoba, ktorá plní svoje povinnosti uložené na základe zákona, alebo

i) svedok, znalec, tlmočník alebo prekladateľ.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak trestný čin nebol spáchaný v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom chránenej osoby.

§5 **Práva a povinnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca**

(1) Pedagogický zamestnanec pri výkone pedagogickej činnosti a odborný zamestnanec pri výkone odbornej činnosti nad rámec základných práv a povinností zamestnancov ustanovených osobitnými predpismi, medzinárodnými zmluvami a dohovormi, ktorými je

---

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 12

Slovenská republika viazaná, má právo na

- a) zabezpečenie podmienok potrebných na výkon svojich práv a povinností najmä na svoju ochranu pred násilím zo strany detí, žiakov, poslucháčov, rodičov a iných osôb,
  - b) ochranu pred neodborným zasahovaním do výkonu pedagogickej činnosti alebo výkonu odbornej činnosti,
  - c) účasť na riadení školy a školského zariadenia prostredníctvom členstva alebo volených zástupcov v poradných, metodických a samosprávnych orgánoch školy a školského zariadenia,
  - d) predkladanie návrhov na skvalitnenie výchovy a vzdelávania, školského vzdelávacieho programu, výchovného programu alebo odborných činností,
  - e) výber a uplatňovanie pedagogických a odborných metód, foriem a prostriedkov, ktoré utvárajú podmienky na učenie a sebarozvoj detí, žiakov alebo poslucháčov a rozvoj ich kompetencií,
  - f) kontinuálne vzdelávanie a profesijný rozvoj za podmienok ustanovených týmto zákonom a v jazyku, v ktorom pedagogickú činnosť alebo odbornú činnosť vykonáva,
  - g) objektívne hodnotenie a odmeňovanie výkonu pedagogickej činnosti alebo výkonu odbornej činnosti.
- (2) Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec je povinný
- a) chrániť a rešpektovať práva dieťaťa, žiaka, poslucháča a jeho zákonného zástupcu,
  - b) zachovávať mlčanlivosť a chrániť pred zneužitím osobné údaje, informácie o zdravotnom stave detí, žiakov a poslucháčov a výsledky psychologických vyšetrení, s ktorými prišiel do styku,
  - c) rešpektovať individuálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa, žiaka a poslucháča s ohľadom na ich osobné schopnosti a možnosti, sociálne a kultúrne zázemie,
  - d) podieľať sa na vypracúvaní a vedení pedagogickej dokumentácie a inej dokumentácie ustanovenej osobitným predpisom,
  - e) usmerňovať a objektívne hodnotiť prácu dieťaťa, žiaka a poslucháča,
  - f) pripravovať sa na výkon priamej výchovno-vzdelávacej činnosti alebo na výkon odbornej činnosti,
  - g) podieľať sa na tvorbe a uskutočňovaní školského vzdelávacieho programu alebo výchovného programu,
  - h) udržiavať a rozvíjať svoje profesijné kompetencie prostredníctvom kontinuálneho vzdelávania alebo sebavzdelávania,
  - i) vykonávať pedagogickú činnosť alebo odbornú činnosť v súlade s aktuálnymi vedeckými poznatkami, hodnotami a cieľmi školského vzdelávacieho programu alebo výchovného programu,
  - j) poskytovať dieťaťu, žiakovi, poslucháčovi alebo ich zákonnému zástupcovi poradenstvo alebo odbornú pomoc spojenú s výchovou a vzdelávaním,
  - k) pravidelne informovať dieťa, žiaka, poslucháča alebo ich zákonného zástupcu o priebehu a výsledkoch výchovy a vzdelávania, ktoré sa ho týkajú, v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom.
- (3) Neodborným zasahovaním podľa odseku 1 písm. b) sa na účely tohto zákona rozumie zásah do výkonu pedagogickej činnosti alebo do výkonu odbornej činnosti osobou, ktorá vo vzťahu k pedagogickému zamestnancovi alebo odbornému zamestnancovi nemá postavenie nadriadeného zamestnanca alebo kontrolného orgánu.
- (4) Nikto nesmie práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca. Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec nesmie byť v súvislosti s výkonom svojich práv prenasledovaný ani inak postihovaný za to, že podá na iného pedagogického zamestnanca, odborného zamestnanca alebo iného

---

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 13

zamestnanca školy alebo školského zariadenia sťažnosť, žalobu alebo podnet na začatie trestného stíhania.

- (5) Zamestnávateľ nesmie pedagogického zamestnanca ani odborného zamestnanca postihovať alebo znevýhodňovať len preto, že uplatňuje svoje práva podľa tohto zákona.
- (6) Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec nesmie žiadať dary, prijímať dary, navádzať iného na poskytovanie darov a získavať iné výhody v súvislosti s poskytnutím výhody inej osobe pri výkone pedagogickej činnosti alebo odbornej činnosti; to sa nevzťahuje na obvyklé dary poskytované zvyčajne pri výkone pedagogickej činnosti alebo odbornej činnosti, napríklad na prijatie daru pri príležitosti Dňa učiteľov, skončenia školského roku, stužkovej slávnosti.

Zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

§ 26 Žiacka školská rada

- (1) Žiacka školská rada (ďalej len "žiacka rada"), ak je ustanovená, reprezentuje žiakov strednej školy a zastupuje ich záujmy vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy.
- (2) Žiacka rada je ustanovená vtedy, ak počet jej členov určený v odseku 3 zvolí v tajnom hlasovaní nadpolovičná väčšina žiakov strednej školy. O voľbách vyhotovia žiaci zápisnicu, ktorú predložia riaditeľovi školy.
- (3) Žiacka rada má 5 až 11 členov a tvoria ju tí žiaci, ktorí vo voľbách získali najvyšší počet hlasov žiakov zúčastnených na voľbách.
- (4) Žiacka rada
  - a) sa vyjadruje k podstatným otázkam, návrhom a opatreniam školy v oblasti výchovy a vzdelávania,
  - b) sa podieľa na tvorbe a dodržiavaní školského poriadku,
  - c) zastupuje žiakov vo vzťahu k riaditeľovi a vedeniu školy, predkladá im svoje stanoviská a návrhy, zastupuje žiakov aj navonok,
  - d) volí a odvoláva zástupcu žiakov do rady školy.
- (5) Žiacka rada je schopná sa uznášať, ak je na jej zasadnutí prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov. Na platné uznesenie žiackej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov žiackej rady. Na platné uznesenie žiackej rady vo veci voľby a odvolania zástupcu žiakov do rady školy je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov žiackej rady.
- (6) Náklady na činnosť žiackej rady sa po dohode s riaditeľom školy uhrádzajú z rozpočtu školy.
- (7) Podrobnosti o zložení žiackej rady, o spôsobe jej ustanovenia vrátane výmeny jej členov, o voľbe člena rady školy a o spôsobe rokovania určí štatút žiackej školskej rady.

Každoročne rezortný predpis **Pedagogicko-organizačné pokyny na príslušný školský rok**

napr. POP 2014/2015

Časť 1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredie, cudzinci, diskriminácia

1. V materských školách, v ktorých sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v jazyku národnostnej menšiny:

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 14

- a) spracovať učebné osnovy tak, aby sa ich plnením rozvíjali aj komunikatívne kompetencie detí v štátnom jazyku,
  - b) podporovať aktívnu komunikáciu detí v spisovnej slovenčine uplatňovaním inovatívnych učebných postupov, dvojjazyčnou (bilingválnou) priebežnou komunikáciou (integrovane, vo všetkých organizačných formách, prepájaním materinského a štátneho jazyka),
  - c) pri osvojovaní štátneho jazyka postupovať v súlade s Metodickým listom na osvojovanie štátneho jazyka v materských školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín, ktorý je zverejnený na www.statpedu.sk.
2. V školách a školských zariadeniach dôsledne uplatňovať **zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie**. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných žiakov. Riešiť problémy detí a žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných skupín, ktoré komplikujú proces ich prijímania do bežných škôl a školských zariadení, zaraďovania do bežných tried a následný výchovno-vzdelávací proces. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou. Neodporúčane vytvárať pre deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len „SZP“) samostatné triedy (okrem nultého ročníka).
3. Zabezpečovať a plniť úlohy vyplývajúce z Revidovaného národného akčného plánu Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 na roky 2011 – 2015 najmä:
- a) riešiť účasť detí zo SZP na predprimárnom vzdelávaní vo veku 4 až 6 rokov,
  - b) podporovať materské školy pri zavádzaní programov orientovaných na zlepšenie spolupráce s rodičmi rómskych detí a pri zapájaní asistentov učiteľa v materských školách,
  - c) dôsledne dodržiavať postupy prijímania žiakov do špeciálnych základných škôl,
  - d) zabezpečovať vykonávanie psychologickéj diagnostiky detí pred ich nástupom na povinnú školskú dochádzku výlučne v centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „CPPPaP“),
  - e) podporovať používanie rómskeho jazyka v predprimárnom a primárnom vzdelávaní a pri zápise na základnú a strednú školu zisťovať záujem rómskych rodičov o výučbu rómskeho jazyka.
4. Odporúčame školám zabezpečiť súčinnosť pri výskume MPC o postavení dieťaťa a žiaka zo SZP vo výchovno-vzdelávacom systéme Slovenskej republiky.
5. Odporúča sa školám a školským zariadeniam zabezpečiť súčinnosť pri výskume IUVENTY zameranom na školské vzdelávacie programy na školách s vysokým zastúpením žiakov zo SZP s dôrazom na princípy inkluzívneho vzdelávania.
6. V školách, ktoré vzdelávajú deti a žiakov zo SZP, v spolupráci so zriaďovateľmi, príslušnými úradmi práce sociálnych vecí a rodiny a komunitnými centrami prijímať opatrenia na zlepšenie dochádzky, správania a vzdelávacích výsledkov a pri výchove a vzdelávaní týchto detí a žiakov vytvárať vhodné individuálne podmienky.
7. Zintenzívniť poradenskú a osvetovú činnosť pedagogických zamestnancov škôl pre zákonných zástupcov detí a žiakov zo SZP.
8. Odporúčame informovať rodičov o možnostiach voľby školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny alebo s vyučovaním predmetu materinský jazyk a literatúra národnostnej menšiny a v prípade záujmu zabezpečiť takéto vzdelávanie. V školách s

- vysokým počtom žiakov rómskej národnosti informovať rodičov o možnosti vyučovania rómskeho jazyka a literatúry a v prípade záujmu zabezpečovať uplatňovanie tohto práva.
9. V súvislosti so začlenením rómskeho jazyka a literatúry a rómskych reálií do školských vzdelávacích programov (ďalej len „ŠkVP“) využiť ako pomôcku materiály pre jednotlivé stupne vzdelania zverejnené na www.statpedu.sk.
  10. Pri obsadzovaní miest pedagogických asistentov v školách s vysokým počtom detí a žiakov z marginalizovaných komúní prihliadať aj na ovládanie rómskeho jazyka.
  11. Vytvárať vhodné personálne, materiálno-technické podmienky na vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka.
  12. Pri vzdelávaní detí cudzincov sa odporúča školám postupovať podľa experimentálne overenej a schválenej pedagogickej dokumentácie zverejnenej na www.statpedu.sk. Jazykové kurzy pre deti cudzincov zabezpečujú organizačne a finančne OŠ OÚ.
  13. Podporovať účasť žiakov na projekte „Živé knižnice“, zameranom na výchovu mládeže k ľudským právam, tolerancii, odstraňovaniu predsudkov k menšinám, zdravotne a mentálne hendikepovaným a k marginalizovaným skupinám.
  14. MPC prostredníctvom Rómskeho vzdelávacieho, informačného, dokumentačného, poradenského a konzultačného centra (ďalej len „ROCEPO“), ktoré je integrálnou súčasťou regionálneho pracoviska MPC v Prešove a má celoslovenskú pôsobnosť, poskytuje odbornú-metodickú pomoc školám a školským zariadeniam v oblasti výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov zo SZP.
  15. Podporovať vzdelávanie učiteľov v oblasti interkultúrneho vzdelávania so zameraním na rómsky jazyk a kultúru. V tomto kontexte Štátny pedagogický ústav (ďalej len „ŠPÚ“) realizuje projekt „Inovatívne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov základných škôl za účelom zvýšenia ich interkultúrnych kompetencií vo vzdelávacom procese rómskych žiakov“, ktorý je spolufinancovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Časť 1.6.10. Ľudské a detské práva

1. Do ŠkVP sa odporúča zapracovať témy súvisiace s multikultúrnou výchovou, výchovou v duchu humanizmu a so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, rovnosti muža a ženy, predchádzania všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie a rasizmu a v oblasti problematiky migrácie.
2. V zmysle Plánu výchovy k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005 – 2014 zriaďovateľom a riaditeľom škôl a školských zariadení sa odporúča:
  - a) naďalej uskutočňovať Olympiádu ľudských práv ako celoštátnu súťaž žiakov stredných škôl, pokračovať s realizáciou Olympiády ľudských práv pre žiakov základných škôl. Viac informácií na www.olympiady.sk, www.olp.sk,
  - b) výchovu k ľudským právam v triede a škole usmerňovať tak, aby sa stala integrálnou súčasťou celoživotného procesu podpory a ochrany ľudských práv, aby podporila hodnotu človeka ako ľudského jedinca a rozvoj medziľudských vzťahov v demokratickej spoločnosti,
  - c) vzhľadom na potrebu plánovania procesu výchovy k ľudským právam a ich ochranu a implementáciu zabezpečiť efektívnu spoluprácu školy, rodičov, mimovládnych organizácií a širokej miestnej komunity,
  - d) zapájať deti a žiakov do aktivít v oblasti výchovy k ľudským právam organizovaním besied, súťaží, stretnutí, tematických výstav, návštev divadelných predstavení s tematikou ľudských práv,

- e) vytvoriť podmienky na zabezpečenie kontinuálneho vzdelávania na získanie multietnických a multikultúrnych kompetencií učiteľov,
  - f) vytvárať priaznivé multikultúrne prostredie v školách (prostredníctvom chápaného a kritického spôsobu štúdia jednotlivých kultúr napomôcť žiakom porozumieť iným kultúram),
  - g) pripraviť a realizovať v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a inými inštitúciami osvetovú činnosť, aktivity, prednášky, besedy, zamerané na zvýšenie informovanosti detí a žiakov o migrantoch.
3. Školám odporúčame využívať pri výchove a vzdelávaní manuál k tolerancii a ľudským právam Kompas a Kompasík. Viac informácií na www.iuventa.sk.
  4. Predchádzať diskriminácii detí a žiakov so zdravotným postihnutím pri uplatňovaní práva na vzdelanie a podporiť vymožitelnosť práv súvisiacich so vzdelávaním osôb so zdravotným postihnutím garantovaných legislatívou SR.
  5. Zaviesť inkluzívne vzdelávanie detí, mládeže a dospelých na všetkých stupňoch verejných škôl, súkromných škôl a cirkevných škôl, vrátane predškolskej prípravy, ako aj v rámci celoživotného vzdelávania.
  6. V zmysle plnenia vybraných úloh vyplývajúcich z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020, ktorý bol schválený Uznesením vlády SR č. 25 zo dňa 15. januára 2014, sa odporúča zriaďovateľom a riaditeľom škôl a školských zariadení:
    - a) šíriť povedomie o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,
    - b) zamerať školskú politiku a prax na otázky antidiskriminácie, rôznorodosti, rovného zaobchádzania s každou ľudskou bytosťou a implementovať ju do vzdelávacích programov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému,
    - c) pri prijímaní dieťaťa alebo žiaka so zdravotným postihnutím do internátu v súvislosti s jeho vzdelávaním zaviesť povinnosť zaznamenať jeho názor,
    - d) sprístupniť obsah vzdelávania pre deti a žiakov s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia inovatívnymi alternatívnymi formami a metódami,
    - e) zabezpečiť väčšiu mieru individualizovanej podpory pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím v rámci všeobecného systému vzdelávania,
    - f) zabezpečovať možnosti zmysluplného trávenia voľného času pre osoby so zdravotným postihnutím,
    - g) zabezpečiť a pokračovať v informovanosti osôb so zdravotným postihnutím o opatreniach na zabezpečenie ochrany a bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím v rizikových situáciách a vytvárať podmienky na zvyšovanie dostupnosti kurzov prvej pomoci a postupov v prípade núdzových situácií pre osoby so zdravotným postihnutím.
  7. Umožniť žiakom obhajovať ich práva a záujmy ustanovením žiackeho parlamentu alebo žiackej školskej rady.
  8. Poskytnúť deťom a mládeži informácie o ľudskoprávných a advokátskych organizáciách a mimovládnych neziskových organizáciách pôsobiach v tejto oblasti a v tejto súvislosti aj o možnosti vykonávať dobrovoľnícku činnosť v lokalite školy/komunite/regióne.
  9. Odporúča sa zapojenie do projektu Slovenského výboru UNICEF – „Škola priateľská deťom“ www.unicef.sk.
  10. Odporúča sa participovať na naplňaní jednotlivých článkov Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov v súlade s Národným akčným plánom pre deti a Národnou stratégiou na ochranu detí pred násilím.

Časť 1.6.11. Bezpečnosť a prevencia

1. V súlade s Opčným protokolom k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. 12. 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii sa odporúča venovať zvýšenú pozornosť opatreniam na ochranu detí a žiakov pred všetkými formami fyzického alebo psychického násillia, poškodenia alebo zneužitia, zanedbávania alebo nedbalého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania a detskej pornografie.
2. Odporúča sa priebežne monitorovať správanie sa detí a jeho zmeny a v prípadoch podozrenia na porušovanie ich zdravého osobnostného vývinu zabezpečiť ich ochranu a bezodkladne riešiť vzniknutý problém v súčinnosti s vedením školy a zákonnými zástupcami dieťaťa. Odporúčame aj spoluprácu so školským psychológom, odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, podľa potreby aj s príslušným pediatrom, sociálnym kurátorom či policajtom.
3. Školám a školským zariadeniam sa odporúča vypracovanie vlastných školských a triednych programov prevencie šikanovania v súlade s Metodickým usmernením č.7/2006-R k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach. Viac informácií na www.prevenciasikanovania.sk.
4. Pri realizácii preventívnych aktivít a programov sa odporúča venovať zvýšenú pozornosť odbornej garancii programov. Odporúča sa vopred si preveriť ponuky preventívnych aktivít a programov, aby sa predišlo prípadnému nežiaducemu vplyvu reprezentantov zhubných kultov, siekt či extrémistických organizácií na deti a žiakov.
5. Odporúča sa prevenciu drogových závislostí a prevenciu delikvencie a kriminality realizovať ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu pod gesciou regionálneho centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.
6. V súlade s úlohami Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 – 2014 sa odporúča realizovať besedy s vyškolenými odbornými zamestnancami z CPPP a P o rizikách práce v zahraničí a o prevencii pred neľudským zaobchádzaním, obchodovaním s ľuďmi a otrockou prácou, ako aj preventívne kampane.
7. V súlade so Stratégiou prevencie kriminality sa odporúča realizovať projekty a aktivity prevencie a eliminácie rizikového správania, delikvencie a kriminality, záškoláctva, šikanovania, bezpečného používania internetu, ako aj na podporu právneho vedomia detí a žiakov. Viac informácií na www.bezpre.sk.
8. V oblasti školskej úrazovosti sa riaditeľom škôl a školských zariadení odporúča:
  - a) dodržiavať lehotu zavádzania každej udalosti do web aplikácie na štatistické účely podľa metodického usmernenia č. 4/2009-R čl. 4 ods. 1 (do 7 kalendárnych dní od vzniku každého školského úrazu),
  - b) V prípade nejasnosti pri šetrení, spisovaní a odškodňovaní školského úrazu spolupracovať s odbornými radcami pre oblasť BOZP okresných úradov v sídle kraja.
9. Spracovať dokumentáciu civilnej ochrany v škole a v školskom zariadení v spolupráci odborom krízového riadenia okresného úradu v sídle kraja podľa zamerania činnosti na rok 2014.

2. Odbor mládeže MŠVVaŠ SR

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky stanovuje prostredníctvom strategických dokumentov ciele, princípy a prioritné oblasti pôsobnosti štátu, samosprávy a iných subjektov vo vybraných oblastiach života mládeže. Strategické

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

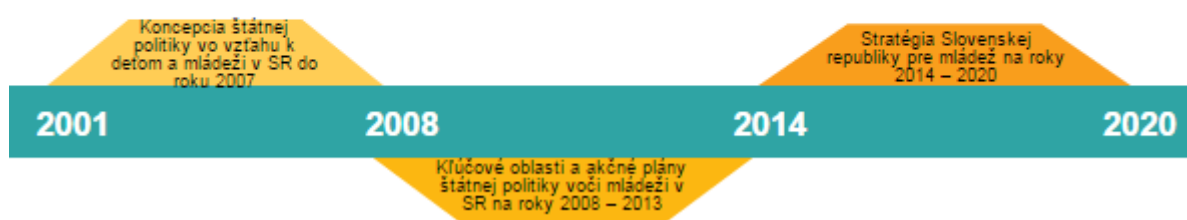
Strana 18

dokumenty definujú základné úlohy štruktúr, ktoré sú zapojené do napĺňania zadaných cieľov. Koordináciu prípravy strategických dokumentov zabezpečoval v priebehu rokov 2001 - 2014 Odbor mládeže Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci s IUVENTOU – Slovenským inštitútom mládeže.

Od roku 2001 boli prijaté 3 strategické dokumenty:

- Konceptia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v SR do roku 2007,
- Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky vo vzťahu k mládeži v SR na roky 2008 – 2013,
- Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020.

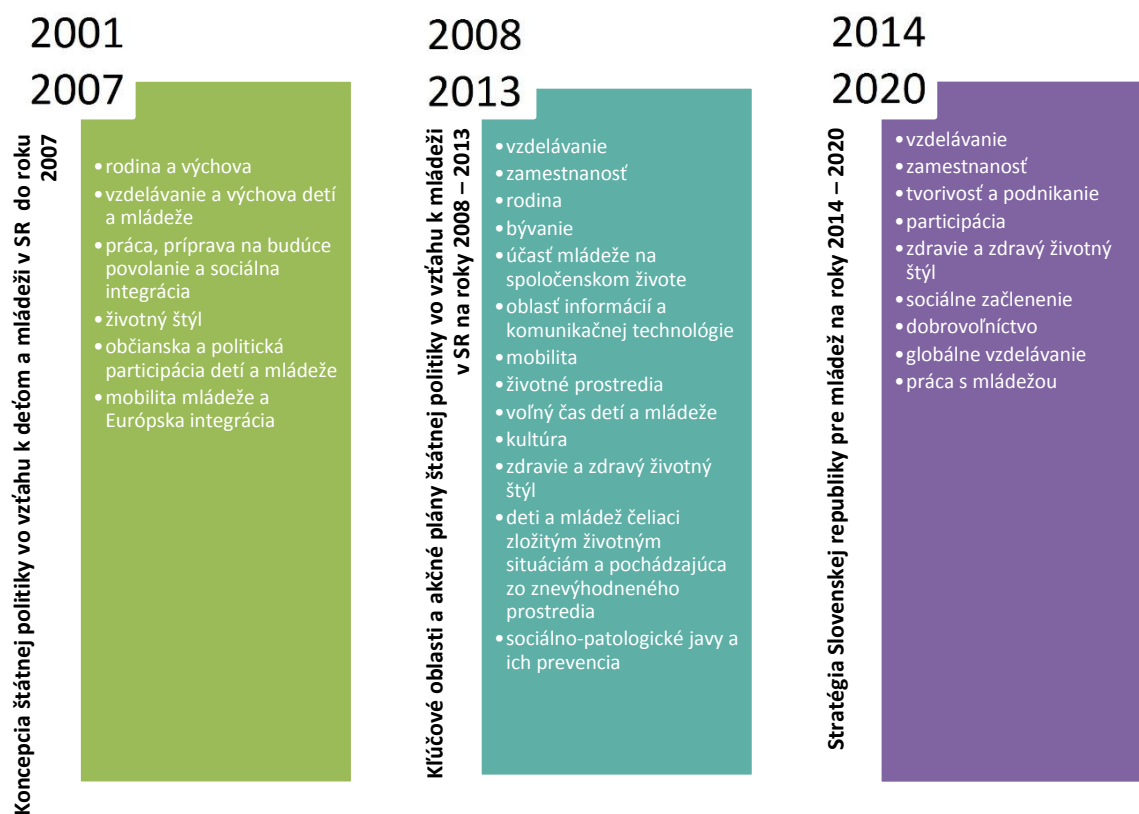
Strategické dokumenty MŠVVaŠ SR 2001 - 2014

Aktivity v oblasti inklúzie a participácie, prostredníctvom ktorých boli napĺňané stratégie, sú bližšie špecifikované v odpočte organizácie IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, ktorá je priamo riadenou organizáciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a úzko spolupracuje s odborom mládeže.

Stratégie Slovenskej republiky v oblasti mládeže

V priebehu rokov 2001 – 2014 sa menila škála tém, na ktoré boli strategické dokumenty v oblasti mládeže zamerané. Vo všetkých však boli zakomponované oblasti podporujúce participáciu mladých ľudí na živote spoločnosti, učenie sa demokracii, aktivity zamerané na rozvoj kompetencií mládeže, ich vzťah k životnému prostrediu a opatrenia zamerané na predchádzanie vylúčeniu. Škála tém bola v jednotlivých koncepciách nasledovná:

Od roku 2001 prijalo **Ministerstvo školstva Slovenskej republiky Konceptiu štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v SR do roku 2007**. Cieľom koncepcie bolo definovať potreby a optimálne podmienky na kvalitnú výchovnovzdelávaciu a odbornoprofesijsnú prípravu detí a mládeže, ich začleňovanie do pracovno-spoločenského života a podpora rozvoja osobnostných vlastností a talentu detí a mládeže v škole i mimo nej. Koncepcia sa opiera aj o Dohovor o právach dieťaťa.

Kľúčové oblasti a akčné plány štátnej politiky vo vzťahu k mládeži v SR na roky 2008 – 2013

Dokument sa zameriava na oblasti vzdelávanie, zamestnanosť, rodina, bývanie, participácia, informácie a komunikačné technológie, mobilita, životné prostredie, voľný čas detí a mládeže, kultúra, zdravie a zdravý životný štýl, deti a mládež čeliaci zložitým životným situáciám a pochádzajúci zo znevýhodneného prostredia, sociálno-patologické javy a ich prevencia.

Koncepcia bola napĺňaná prostredníctvom dvojročných akčných plánov: Akčný plán politiky mládeže SR na roky 2008 – 2009, Akčný plán politiky mládeže SR na roky 2010 – 2011, Akčný plán politiky mládeže SR na roky 2012 – 2013

Úlohy v akčných plánoch boli stanovené na medzirezortnom a medzisektorovom prístupu, takže do ich napĺňania boli vťahnuté príslušné ministerstvá, samosprávne orgány aj mimovládne organizácie a verejnoprávne inštitúcie, ktoré sa venujú deťom a mládeži.

V oblasti vzdelávania boli priority kladené na podporu demokratizácie školstva najmä posilnením úlohy žiackych školských rád (ďalej len „ŽŠR“), vzdelávanie aktivistov ŽŠR v spolupráci s rôznymi subjektmi v regiónoch a komunikácia s riaditeľmi stredných škôl v

Slovenskej republike na zvýšenie povedomia o dôležitosti fungovania ŽŠR ako formy demokracie na škole.

Akčné plány si stanovili za cieľ umožňovať prístup k celoživotnému vzdelávaniu všetkým skupinám mládeže, podporovať environmentálnu výchovu žiakov v školských a mimoškolských zariadeniach. Špecifický priestor bol venovaný podpore uznania neformálneho vzdelávania v práci s mládežou, ako aj podpore uznávania získaných kompetencií v oblasti neformálneho vzdelávania v práci s mládežou u zamestnávateľov.

Vo všetkých akčných plánoch sa nachádzajú opatrenia pre mládež s nedostatkom príležitostí. Cieľom bolo zabezpečenie podpory projektov zameraných na inklúziu mládeže. Jednou z cieľových skupín bola aj vidiecka mládež.

Ďalšie navrhnuté opatrenia boli napríklad:

- Podporovať informovanosť rodičov o varovných signáloch zdravotného postihnutia a o výchovno-vzdelávacích možnostiach u dieťaťa s diagnostikovaným zdravotným postihnutím
- Podporovať realizáciu preventívnych projektov zameraných na elimináciu rizikových a nežiaducich javov. Prevencia záškoláctva, šikanovania, delikvencie, zvýšeného násillia, bezpečného používania internetu, prevencie drogových závislostí a pod.
- V súlade s čl. 5 Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním a v nadväznosti na Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii prijímať potrebné legislatívne a iné opatrenia. Podporiť informovanosť o ochrane a právach detí medzi osobami, ktoré majú pravidelný kontakt s deťmi v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, sociálnej ochrany, justície a orgánov presadzovania práva, ako aj v oblastiach týkajúcich sa športu, kultúry a záujmových činností.

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020

Vláda SR dňa 23. apríla 2014 uznesením č. 192 schválila **Návrh Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020**. Strategický dokument nadväzuje na priority predchádzajúcej koncepcie štátnej politiky v oblasti mládeže, ale vytvára aj nový rámec podpory a rozvoja pre mladých ľudí do 30 rokov na Slovensku. Na jej naplnení sa podieľa Medzirezortná pracovná skupina pre štátnu politiku v oblasti mládeže. Naplnenie cieľov Stratégie nie je už viazané na akčné plány, ale k jej naplneniu dochádza prostredníctvom konkrétnych opatrení a účelových projektov. Jednotlivé témy Stratégie kopírujú témy Stratégie EÚ pre mládež – investovanie a posilňovanie postavenia mládeže, pričom ju obohacujú o jednu tému, ktorou je práca s mládežou.

Správa o mládeži

Odbor mládeže v spolupráci s IUVENTOU vydáva Správu o mládeži. Jedná sa o komplexný materiál, ktorý prezentuje súčasný život mladých ľudí na Slovensku na základe výskumov a zistení mnohých odborníkov. Dokumenty mapujú aktuálne podmienky života mladých ľudí v špecifických oblastiach. Doposiaľ boli vydané 2 správy: Správa o mládeži 2010¹⁰ a Správa o mládeži 2014¹¹.

¹⁰ Správa o mládeži 2010: Národná správa o štátnej politike vo vzťahu k deťom a mládeži v Slovenskej republike. Dostupné na: http://www.iuventa.sk/files/sprava_omladezi2010_final.pdf

¹¹ Správa o mládeži 2014 alebo Ako sa na Slovensku žije mladým ľuďom? Dostupné na:

<http://www.iuventa.sk/sk/Publikacie/ine/Sprava-o-mladezi-2014-alebo-Ako-sa-na-Slovensku-zije-mladym-ludom-.alej>

Zákon o podpore práce s mládežou a akreditované vzdelávacie programy

Od 1. septembra 2008 nadobudol účinnosť **Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou**, ktorý prispieva k zabezpečeniu kvalitnejších podmienok na formovanie mladého človeka ako aktívneho občana, ktorý sa spolupodieľa na kvalite svojho života. Zákon zdefinoval základné pojmy používané v práci s mládežou. Zákon ďalej zdefinoval čo je prostredie práce s mládežou a špecializovaná činnosť v práci s mládežou, vrátane subjektov pracujúcich s mládežou a subjektov pracujúcich pre mládež na úrovni štátu, vyššieho územného celku a obce, ako aj oblasti práce s mladými ľuďmi.

Zákon okrem iného upravuje aj akreditáciu vzdelávacích subjektov a programov v oblasti neformálneho vzdelávania mládeže čo sa deje prostredníctvom Akreditačnej komisie pre špecializované činnosti v oblasti práce s mládežou. V zákone má oporu aj financovanie práce s mládežou, vytvorenie systému práce s mládežou v obciach a na úrovni vyšších územných celkov a dobrovoľná práca s mládežou.

Financovanie práce s mládežou sa v priebehu rokov 2001 – 2014 premietlo v Programoch finančnej podpory aktivít detí a mládeže (Programy ADAM) a Programov pre mládež, pričom priority boli kladené na podporu občianstva, inklúzie mládeže a na prácu s mládežou vo všeobecnosti, ktorá zabezpečí zvyšovanie kompetencií mladých ľudí.

Do roku 2014 bolo akreditovaných v Akreditačnej komisii pre špecializované činnosti v oblasti práce s mládežou 104 vzdelávacích programov. Z analýzy akreditovaných programov neformálneho vzdelávania vyplynulo, že z hľadiska obsahu sa zameriavajú najmä na:

- metódy a princípy neformálneho vzdelávania v práci s mládežou;
- projektový manažment;
- koordinácia dobrovoľníctva;
- rozšírenie vedomostí z pedagogiky, psychológie, prírodovedy;
- komunikačné zručnosti;
- zakladanie a riadenie mimovládnej organizácie;
- organizovanie detských táborov;
- animátorská činnosť;
- motiváciu a vedenie detí, najmä pre prácu v kolektívoch;
- osvojenie školiteľských zručností;
- vzdelávanie zamerané na integráciu znevýhodnených mladých ľudí;
- kreativita a inovácia pre sociálne podnikanie v práci s mládežou;
- mentoring a tútoring v komunitách s dôrazom na znevýhodnenú mládež.

Príkladom akreditovaného vzdelávania sú vzdelávacie programy:

ETP Slovensko - Centrum pre udržateľný rozvoj si v roku 2011 dalo akreditovať program osobnostného rozvoja – KRIŽOVATKY, pričom jeho absolventi získavajú kompetencie pre prácu s mládežou a učia sa vzdelávať mladých ľudí zo sociálne vylúčených komunit. Cieľom programu je pomôcť absolventom aby sa uplatnili pri práci s mládežou zo sociálne vylúčených komunit a pri riešení niektorých zložitých kolízií, ktoré vznikajú pri práci v znevýhodnených komunitách.

IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže si nechala v roku 2013 akreditovať program Slovensko ako interkultúrna spoločnosť, prostredníctvom ktorého budú mať absolventi základné poznatky o kultúrnej rozmanitosti Slovenska a interkultúrnom rozmere dnešnej slovenskej spoločnosti, osvoja a prehĺbia si znalosti a zručnosti v téme interkultúrna výchova.

Spracovali: za SRŠ: Ing. K. Ondrášová, PaedDr. Z. Kadlečíková, PhD.

za Odbor mládeže: Mgr. M. Gajdošová, Mgr. E. Masárová

V Bratislave 30.8.2015

Strana 22

Ďalej budú schopní identifikovať spoločné prvky kultúr existujúcich v ich regióne (lokality), rovnako ako prvky podnetné pre iné kultúry, budú schopní zdefinovať výzvy pre zlepšenie interkultúrnej tolerancie a pripraviť, realizovať a implementovať jednoduchý projekt v oblasti IKV. Absolventi budú ovládať minimálne 3 aktivity na rôzne oblasti rozvoja interkultúrnej tolerancie a vedia ich správne použiť a budú poznať kľúčových hráčov, legislatívu a podporné systémy pre rozvoj IKV v SR, EÚ a vo svete.

Kampaň Rady Európy na Slovensku

Odbor mládeže v spolupráci s organizáciou IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže pravidelne pripravuje aj kampane, ktoré sú v súlade s celoeurópskymi kampaňami. Okrem kampane Každý iný, všetci rovní je to aj kampaň Bez nenávisti na internete, ktorou sa Slovenská republika zapojila od roku 2013 do kampane No hate speech movement organizovanou Radou Európy.

Nápad na jej realizáciu vzišiel z neustále zvyšujúceho sa výskytu nenávisťných prejavov na internete; či už prostredníctvom sociálnych sietí, rôzne zameraných webových stránok, či dokonca oficiálnych stránok médií, prostredníctvom diskusií a podobne. Cieľmi kampane je informovať, búrať predsudky, mýty a uvádzať veci na pravú mieru. Hľadať nástroje, ktorými sa tieto ciele podarí efektívne naplniť. Zapojiť a vtiahnuť do tejto problematiky čo najviac mladých ľudí, ktorých sa táto problematika týka evidentne najviac. Oficiálnu záštitu nad celou kampaňou prebral odbor mládeže Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorý, na podnet Rady Európy zriadil za účelom koordinovania kampane a jej aktivít na Slovensku Národný výbor kampane Rady Európy “Bez nenávisti na internete”. Jeho členmi sú významné štátne inštitúcie, organizácie, ako aj zástupcovia tretieho sektora.

Aj v roku 2014 Slovenská republika pokračovala v kampani. Odbor mládeže podporil mládežnícke iniciatívy na podporu kampane, zamerané na jej propagáciu (festivity POHODA, BAŽANT NA MLYNOCH, HUG DAY), vzdelávacie aktivity (školenia multiplikátorov cez projekt KOMPRAX, projekt Rady mládeže Žilinského kraja, spolupráca s eSlovensko na projekte NEHEJTUJ.sk). V rámci medzinárodnej spolupráce sme sa zapojili do projektu BALKAN TRIP. 50 mladých ľudí (dobrovoľníkov) z 8 krajín (Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Macedónsko, Čierna hora, Maďarsko, Srbsko, Slovinsko a Slovensko), sprevádzaní reportérom a kameramanom, cestovali z jednej krajiny do druhej autobusom s farbami kampane a napomáhali k organizovaniu verejných podujatí, diskusií, rozdávali propagačné materiály na zvýšenie povedomia o kampani ako i bezpečných spôsobov používania internetu. Účastníkov projektu prijal minister Pellegrini. Zástupcovia mládežníckych aktivistov kampane boli taktiež vyslaní na medzinárodný seminár kampane, ktorý sa konal v októbri 2014 v Gabale, v Azerbajdžane, kde prezentovali národnú kampaň.

